

MẤT VIỆC LÀM

thời kinh tế khó khăn

Có chuyên gia cho rằng, cuộc khủng hoảng kinh tế thế giới 2008-2009 trầm trọng như cuộc khủng hoảng 1929 - 1933. Việt Nam đang trong quá trình hội nhập sâu hơn vào nền kinh tế thế giới cũng không tránh khỏi những tác động tiêu cực. Năm 2009 này nhiều doanh nghiệp tiếp tục gặp khó khăn, nên người lao động mất việc làm là điều khó tránh khỏi.

Những ngành sử dụng nhiều lao động gặp khó khăn

Theo Cục Việc làm Bộ LĐ-TBXH, kinh tế suy thoái chắc chắn sẽ tác động đến tình hình thất nghiệp. Theo Tổ chức lao động quốc tế (ILO), trong năm 2009, toàn thế giới sẽ giảm 210 triệu chỗ làm việc, đặc biệt là trong lĩnh vực xây dựng, sản xuất chế tạo, dịch vụ. Tại Việt Nam, hiện có khoảng 45 triệu lao động. Theo cách tính của Tổ chức Lao động quốc tế (ILO), việc sụt giảm 2% GDP trong 2 năm 2008-2009 sẽ khiến VN có khoảng 0,65% lao động mất việc, tương ứng với 3 triệu lao động.

Cục trưởng Cục Việc làm nhận định, thất nghiệp chủ yếu tác động đến khu vực chính thức, tức là khoảng 9 triệu lao động đang làm việc tại các doanh nghiệp. Còn trên 35 triệu lao

THÁI VŨ

động làm việc ở khu vực nông thôn chỉ bị giảm bớt thời gian làm việc.

Đáng lo ngại nhất là hai ngành dệt may và da giày, vốn sử dụng nhiều lao động. Theo Thứ trưởng Bộ Công Thương Bùi Xuân Khu, kế hoạch 2009, Chính phủ đặt mục tiêu dệt - may XK 11,5 tỉ USD, Bộ Công Thương đưa ra kế hoạch 10,5 tỉ USD, Hiệp hội Dệt-May chỉ đề nghị tăng 5%. Ngành da-giày cũng chỉ đề nghị tăng hơn 12%. Kế hoạch này so với chỉ tiêu Quốc hội đưa ra sẽ hụt khoảng 2 tỉ USD.

Chủ tịch Hiệp hội Dệt-May Lê Quốc Ân cho rằng: Năm 2009, ngành dệt-may VN khó đạt mức tăng 16,27% trong lĩnh vực XK, trong bối cảnh nhiều nước XK dệt-may đang tăng trưởng âm, hoặc chỉ tăng được 1 con số.

Tình hình quý I, chỉ có số ít DN có thương hiệu, có quan hệ truyền thống với khách hàng lớn còn có đủ đơn hàng, trong khi nhiều DN FDI do chỉ đầu tư để XK sang Mỹ nên bị ảnh hưởng nghiêm trọng, đang phải giảm giờ làm. Nhiều nhà máy dệt và kéo sợi chỉ còn làm 2-2,5 ca, một bộ phận công nhân mất việc làm. Phần lớn DN đã phải giảm giờ làm, giảm thu nhập...

Dự kiến XK năm nay đối với ngành dệt-may và da-giày hụt khoảng 2 tỉ USD, sẽ làm cân bằng cán cân thương mại sụt giảm. Mặt khác, đây là hai ngành chiếm 23-24% kim ngạch XK của cả nước, việc sụt giảm như thế sẽ không đáp ứng được khả năng tăng trưởng, tác

động không có lợi đến vấn đề giải quyết việc làm cho người lao động, an sinh xã hội và ổn định kinh tế vĩ mô.

Các khu công nghiệp và chế xuất giảm lao động

Ban quản lý các KCN&CX Hà Nội cho hay thời điểm cao nhất, số lao động làm việc tại KCN-CX lên tới hơn 70.000 người, nay con số đã giảm xuống còn hơn 60.000.

Nhiều DN vẫn đang tìm nhiều biện

Electronic HN giảm 600 LĐ, Cty TNHH Orrion Hanel cắt giảm 760 LĐ còn thời hạn HĐ...

Sở LĐTBXH Hà Nội dự báo, tình hình tuyển dụng LĐ trong các KCN còn diễn biến phức tạp trong nửa năm đầu 2009. Nhiều DN không tuyển hoặc tuyển ít LĐ sẽ khiến mức tăng LĐ của các DN trong KCN Hà Nội ít có khả năng đạt mức 14-18% như hàng năm.

Đánh giá của các Trung tâm giới thiệu việc làm (TT GTVL) cho thấy bức tranh tuyển dụng không mấy khả quan. Bà Nguyễn Ngọc Trinh - PGĐ TTGTVL Thanh niên Hà Nội - cho biết: "Thời điểm này năm trước, TT có hơn 10 đơn hàng tuyển dụng lớn cho các DN trong KCN. Hiện chúng tôi chỉ được 1 DN nhờ tuyển 200 LĐ, các DN còn lại đều tạm dừng tuyển".

Bà Vũ Thị Thanh - PGĐ TTGTVL Hà Nội - nói: "Trong số 22

DN đăng ký dự phiên GDVL ngày 20.2, không có DN tại các KCN Hà Nội. Trong khi đó, cùng kỳ năm trước có tới 10 DN đăng ký với hàng trăm chỉ tiêu".

TTGTVL 20-10 (Hội LHPN Hà Nội) cũng có tình trạng tương tự. Bà Nguyễn Hồng Minh - cán bộ TT - cho hay: "TT chưa nhận được một yêu cầu nào của DN trong các KCN".

Tạo việc làm là mục tiêu số 1

Trước tình hình hiện nay, vấn đề đặt ra là phải tạo điều kiện cho doanh

Công nhân Công ty Quang Sung Vina đột nhiên bị đẩy ra đường khi công ty phá sản

pháp để cầm cự nhằm giữ lao động chờ vượt qua khó khăn. Nhiều DN chấp nhận dãn việc, cho LĐ ngừng việc nhưng hưởng 70% lương như Cty ToTo, Cty Leakless VN, Cty Rythum Precision... Cá biệt có DN trong thời gian chờ đợi vẫn duy trì lao động đến Cty để đào tạo lại tay nghề hoặc phổ biến các kiến thức pháp luật. Hiện tại, gần 20 DN thông báo cắt giảm tới hơn 4.000 lao động, trong đó Cty TNHH Canon VN giảm 1.200 LĐ, Cty Nissei

nghiệp vượt qua khó khăn, để giữ được việc làm cho người lao động và có chính sách hỗ trợ thu nhập cho công nhân.

Nói về giải pháp tháo gỡ cho ngành dệt-may, ông Lê Quốc Ân cho biết: Mục tiêu số 1 của DN dệt-may lúc này là ổn định việc làm và có thu nhập cho người lao động. Theo đó, DN vẫn phải "tự cứu mình trước khi trời cứu", bằng cách cải thiện năng suất, chất lượng và tiết kiệm chi phí; chủ động nghiên cứu để đẩy mạnh XK bằng các mặt hàng và thị phần mới khi có điều kiện.

Hiệp hội Dệt-May đề nghị Chính phủ dành 1% kim ngạch XK thanh toán để hỗ trợ thu nhập cho công nhân tại các DN XK. Đề nghị Bộ Tài chính, Cục XTMT hỗ trợ nhanh 50 tỉ đồng để thực hiện các chương trình xúc tiến XK vào thị trường Châu Phi, Đông Âu, Nam Mỹ... Do đầu tư trong năm 2008 còn nhiều dự án ngừng trệ vì lãi suất ngân hàng quá cao, các DN đang cần 1 gói hỗ trợ lãi suất cho các dự án dở dang 2008 và dự án của năm 2009 với tổng trị giá đầu tư 5.000 tỉ đồng và đề nghị hỗ trợ lãi suất 50% cho khoản vay này...

Đề nghị chưa thu VAT với thiết bị nhập khẩu và trên các hoạt động uỷ thác gia công XK...; thoát thu 10% VAT trong 3-5 ngày sau khi DN hoàn tất thủ tục nộp thuế... Trong điều kiện thị trường giảm sút hiện nay, Chính phủ chưa nên đề cập đến việc tăng giá điện, than cũng như các sản phẩm dịch vụ công cộng khác, để tránh hoang mang trong DN.

Theo ông Diệp Thành Kiệt - Phó Chủ tịch Hiệp hội Da-giày TPHCM lại lưu ý đến vấn đề của chính các doanh nghiệp, đó là phải có sự liên kết chặt chẽ giữa các DN, để qua đó có những DN

có đơn hàng thừa bù đắp, chia sẻ cho những DN thiếu việc làm.

Phó Thủ tướng Hoàng Trung Hải cũng đã yêu cầu, đẩy mạnh XK là việc làm rất khẩn cấp, cần có chỉ đạo hết sức quyết liệt. Trong những ngày giáp Tết Nguyên đán, nhiều lãnh đạo các DN dệt-may, da-giày vẫn đang phải "bươn trải" ở các thị trường để tìm kiếm hợp đồng. Dù lợi nhuận có thể thấp hơn, thậm chí là hoà, nhưng lúc này phải chấp nhận để tạo việc làm cho người lao động là mục tiêu số 1 hiện nay, Nhà nước sẽ có các giải pháp hỗ trợ, có cơ chế thưởng cho các DN duy trì việc làm cho người lao động.

Yêu cầu các cơ quan quản lý loại bỏ các thủ tục gây ách tắc cho DN. Thủ tướng Chính phủ vừa ký ban hành Nghị quyết 33/CP tháo gỡ thủ tục đầu tư; yêu cầu phải đẩy nhanh việc hoàn thuế để giúp các DN thuận lợi trong việc tạo việc làm cho công nhân, xem xét và giải quyết các kiến nghị của DN trong buổi giao ban trực tuyến để tháo gỡ khó khăn cho DN, nhằm duy trì tốc độ tăng trưởng XK của ngành da-giày, dệt-may.

Bộ trưởng Bộ LĐ-TBXH Nguyễn Thị Kim Ngân thì cho rằng: Để ứng phó nguy cơ NLĐ mất việc làm, Chính phủ đã xác định phải thực hiện tốt kế hoạch phát triển kinh tế xã hội, đặc biệt là sử dụng "gói" kích cầu 1 tỷ USD. "Gói" này ưu tiên cho các DN vừa và nhỏ, sử dụng nhiều lao động như dệt may, da giày, chế biến nông sản, thực phẩm...

Những DN đó hiện đang gặp rất nhiều khó khăn vì phải tăng lương tối thiểu, phí công đoàn... DN được hỗ trợ, ổn định sản xuất sẽ tạo ra việc làm, giải quyết các vấn đề an sinh xã hội.

Bên cạnh đó, năm 2009, các chương

trình kích cầu đầu tư, kích cầu tiêu dùng sẽ tạo ra nhiều việc làm mới. Sắp tới, Bộ LĐ-TBXH sẽ tập trung rà soát, tìm hiểu hoạt động của DN các khu vực kinh tế đang gặp những khó khăn gì để có biện pháp hỗ trợ kịp thời hoặc tham mưu Chính phủ tháo gỡ vướng mắc.

Bao giờ có bảo hiểm thất nghiệp?

Bộ trưởng Nguyễn Thị Kim Ngân cho biết: Từ 1/1/2009, chúng ta sẽ thực hiện thu bảo hiểm xã hội và theo quy định sau 12 tháng, tức vào đầu năm 2010 sẽ bắt đầu chi trả BHTN. Những người nộp bảo hiểm từ 1/1/2009, nếu năm sau thất nghiệp nhưng sau 15 ngày chưa tìm được việc làm sẽ được hưởng trợ cấp thất nghiệp.

Theo quy định, cơ quan Bảo hiểm xã hội Việt Nam sẽ được giao thu chi và quản lý quỹ bảo hiểm. BHTN cũng tương tự như BHYT, trợ cấp hưu trí hiện nay.

Trợ cấp thất nghiệp là tạm thời, không phải trả vài tháng là hết mà mục tiêu chính của chủ trương này là trong thời gian được hưởng, Nhà nước sẽ hỗ trợ NLĐ học nghề, tư vấn, giới thiệu để sớm tìm được việc làm.

Theo Nghị định của Chính phủ, mức trợ cấp thất nghiệp hàng tháng bằng 60% mức bình quân tiền lương 6 tháng trước khi thất nghiệp. NLĐ còn được hỗ trợ học nghề, tìm việc làm và được hưởng chế độ bảo hiểm y tế trong thời gian hưởng bảo hiểm thất nghiệp (BHTN).

Vấn đề thất nghiệp kéo theo nhiều hệ lụy xã hội khác, vì thế chủ động chuẩn bị đối phó, có chính sách hợp lý sẽ góp phần giảm nhẹ hậu quả. Về lâu dài, tạo ra nhiều việc làm mới vẫn là vấn đề cốt lõi. ■

GIẢI BÀI TOÁN THẤT NGHIỆP

Suy thoái kinh tế đã đẩy doanh nghiệp và người lao động vào con đường khó khăn. Làm thế nào để vực dậy nền kinh tế, giúp doanh nghiệp tránh được khả năng phải cắt giảm nhân công lao động cũng như người lao động không bị rơi vào tình trạng không có việc làm, là bài toán khó đang chờ lời giải. Pháp lý cuối tháng đã ghi lại ý kiến của các chuyên gia trong lĩnh vực kinh tế, pháp luật về vấn đề này.

GS.TS Nguyễn Mai

Dịch chuyển lao động: Phương án khó khả thi

Năm 2008, số lao động thất

nghiệp trong khối doanh nghiệp FDI là không nhỏ và khả năng cắt giảm nhân công và đẩy hàng trăm ngàn lao động thuộc khối doanh nghiệp này “ra đường” trong năm 2009 là rất lớn. Mặc